

Nro. 43.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELEMÉBŐL.

*Költ Bétsben Juniusnak 1-ső napján 1798-ik
esztendőben.*

B é t s.

Eő Felsége Gr. Sigray Károly Urat eő Excellen-
tziáját hofszason viselt kü.ömbkülömbfele hi-
vatalokban és nevezetesen N. Somogy Vármegyé-
nek Fő Ispánságában tett szolgálataira és különös
érdemeire nézve Szent István Rendjének Vitézei
közzé kegyelmesen számlálni, és ugyan ezen díszes
Rendnek Komendátori kereszjével meg-betsülni
méltoztatott.

Mélt. Eötvenesí Lovósz Zsigmond Úr, Ts. K.
udvari Tanátsos, a' Sz. István vitézi Rendjének
Commendatorja, Tek. Bekés Vármegyének Fő-
Ispánja, a' Fels. Kir. udvari Magy. Cancellariánál
Referens ezen utólsóbb hivataljától bútsút vévén,
helyette Mélt. Zsadáni és T. Szentmiklósi *Almássy*

U u

Ignácz Ts. K. udvari Tanácsos Úr, és a' Septemviralis Táblának Assessorá lett a' F. K. U. Cancellarián Referense; ennek helyébe pedig Tek. Nyéki Németh János K. Tanácsos Úr, és a' Kir. ügyeknek igazgatója Septemviralis Tábla Assessorá.

Helvétzia.

A' mint *Arauból* iratik, most már tökéletesen el vagyon végezve, hogy nem másutt, hanem ott legyen a' Helvétziai Respublika törvénytévő Tanácsának és fő Kormányfőjének a' lakhelye. A' *Graubündtenek*, avagy *Grisonok*, még ekkorig neutralisok vóltanak, és sem az egyik, sem a' másik részhez nem tsatolták magokat; hanem már most különös Respublikát fognaké ezután is tsinálni, vagy pedig a' Helvétziai új módi Constitutiót bé venni, bizonytalan *(d)*. Az apró Cantonoknak, mellyek már bé vették az új Constitutiót, *Schauenburg* Generálissal lett meg egyezések még eddig ki nem hirdettetett officialiter; de azért még is tudva vagynak annak némelly tzikelyei, mellyek közül a' következők a' nevezetesebbek: 1) Hogy az ő vallások, és egyházi embereik méltó tekintetben tartattassanak. 2) Azon vidékeknek lakosai, a' hová a' Frantziák bé nem mentek, adják által fegyvereiket. 3) Ott állapotjanak meg a' Frantziák, a' hol Május 4-ik napján állottak. 4) Bé veszik ugyan az apróbb Cantonok az új Constitutiót, de semmi hadi satzot nem fognak fizetni. — A' *Sargausi, Appen-*

(d) Graubünderland, le Pais des Grisons, Rhétia, Respublika Grisonum, hajdan az Austriai Házhoz tartozott, hanem 1471-ik esztendőben attól el szakadván, Respublikáva lett. Azután, u. m. 1491-ik eszt. ollyatén szövetségre lépett a' Helvétziai Respublikával, hogy ennek utánna is különös Respublika maradjon, hanem mind azokkal a' jussokkal birhasson, a' mellyekkel birtanak a' több szövetséges Helvétziai Cantonok.

zeli, Uri, és St. Galleni lakosok Május 7 és 8-ik napjain biztosokat küldvén *Schauenburg* Generális-hoz *Tigurumba*, tudtára adták, hogy ők egyenlő akarattal, és meg egyezésből bé vették a' Helvétziai új Constitutiót. Az apró Cantonokban lakó parasztok, olly nagy méreletséggel és magok el szanasával viaskodtanak, hogy azok, a' kik hadi fogságba estenek, tellyességgel pardont nem akartak venni.

Az Újjabb Helvétziai tudósítások: —

Az *Arauban* lévő Nemzeti Gyűlés meghatározta, hogy a' Helvétziai Directorium' tagjai egymás között a' második grádusnál közelébb való vérséggel ne lehessenek, és a' töllök tétetendő tiszték is, a' millyenek a' Directorialis Biztosok, Ministerek és Generálisok, az öt Directorok közül egyiknek is második grádusú atyafiánál közelébb való ne lehessen.

Azok a' Helvétus Kántonok, a' mellyek az új Constitutiót sokáig nem akarták vólt elfogadni, már most a' következő 4 Kántonokra osztattak fel, és egyesítették a' Helvétziai megoszthatatlan Respublikával: — 1) Az úgy nevezett *Waldstadttok* Kántonnya; magába foglalja, Urit, Urselerthalt, Schwytzet, Unterwaldent, Alsó és Felső. Kernwaldet, Engelberget, Gersaut, és Zugot; Fő várossa Schwytz. — 2) *Linth* Kántonnya; a' hová tartoznak Glaris, Sargans, Werdenberg, Gams, Sax, Toggenburgnak felső része a' Himmelwaldig, Gaster, March, Rapperswyl; Fő várossa Glaris. — 3) *Sentis* Kántonnya; ide tartoznak Appenzel, St. Gallen, St. Gallennek minden vidékei, Tockenburgnak alsó része, és a' Rheinthal; Fő-várossa St. Gallen. — 4) *Tessius* Kántonnya; ezt teszik, a' Liviner és Palenserthal, Bellenz, Riviera, Lugano, Locarno, Maynthal, Mendris; Fő-várossa Bellenz.

A' Helvétziában lévő Frantzia Biztosok' gazdálkodása még mind ollyan, hogy a' Helvétziai Directorium kéntelenítettik a' Frantzia Directoriumnál panaszolni érette. Biztos *Rouhiere* és az

Agensei, már az ágyú-öntő műhely' szereit is eladták, valami bagatella áronn *Bernában*; hasonlóképpen tselekedtek a' *Solothurnban* lévő fegyveresház béli vas készülettel és fegyverekkel is. Egy *Rapinat* nevű más *Frantzia Biztos*, a' ki a' *Helvétziában* lévő *Frantzia tábornál* most az első embernek látszik lenni, minekutánna 7-dikben *Lucern* várossának kapuit bé-záratta, és embereket is a' magok tulajdon házaiknál árestáltatott volna, az utánn minden közönséges kassákat és fundátziókat el-petsételt, a' melly dolgot a' *Helvétziai Directorium* meg-értvén, a' hol a' kassák el-petsételtettek, oda mindenüvé *Biztosokat* küldött, és a' *Frantzia Biztos* által el-petsételtetett kassákra *Helvétziai Nemzeti* petsétet tétetett. *Párisban* is meg-panaszolta a' dolgot. A' *Helvétziai Nemzeti Gyűlést* is egy ilyen különös követség által tudósította a' *Helvétziai Directorium* mind ezekről: —

„*Hazafi Törvény-hozók!* A' *Directorium* tudósított, hogy a' közönséges kassát *Solothurnban* *Frantzia Biztos Barbier* el-petsételte légyen; hasonló történt nem sok napok előtt *Lucernben* is. A' *Directorium* el-unván a' *Frantzia* tiszviselőkhöz botsátott sok irkálásokat, hathatósabb eszközöket vett elő; a' közönséges kassákat, a' melyeket a' *Frantzia Biztosok* el-petsételtek volt, *Nemzeti* petsét alá vette; *Párisba* kurirt küldött.

Frantzia Respublika.

Azon *Commissió*, a' mellyre a' *Directorium* *Gyülekezetek* választásáról tett jelentésének szoros meg vizsgálása bízott vala, a' *Május 7-ik* napján tartatott ülésben, tett *Bailleul* tagja által az 500 *Tanátsának* relatiót. E' sizeréat, mindenféle fortélyokat ki gondoltak a' rajalisták és anarchisták a' *Gyülekezetek* választásának tettésék sizerént való el intézésére, úgy annyira, hogy vagy a' leg keményebb' eszközök által semmivé teszi a' *Törvénytévő* test azoknak ártalmas fel tetteket, vagy pedig el kerülhetetlen veszedelembé esni engedi a' *Respublikát*. Végtére egy 98 tzik.

kelyből álló decretumot profejalt, a' melly által néhány Gyülekezetek' választása egészlen helybe hagyatott, másoké meg vettetett, és azokban a' mellyekben a' választó jussal biró polgárok közt szakadások voltak, némely helyett a' nagyobb rész választása hagyatott meg, némellyben pedig a' kisebb részé. Sok Gyülekezetekbeli választásokból egészlen ki rekesztettek a' választatott személyek.

A' Commissiónak ezen fel tétele, avagy javaslása, igen nagy lármára és vetélkedésre való alkalmatosságot izogáltatott az 500 Tanátsának két napi ülésében. Az azt helyben nem hágyok, kik között első volt Generál *Jourdan*, egy átallyában tagadták azon szakadásoknak mivóltát, a' mellyekről a' Directorium, és a' Commissió szóllottanak, és tsalhatatlan próbákat kívántak állításoknak meg bizonyítására, úgy vélekedvén, hogy ez egyedül a' Directorium fortélya légyen, és oda tzeozzon, hogy a' Respublika vezedelemtől való meg mentésének szine alatt, az egész N. Képviselő gyülekezetet néma alkotmányá tesse, 's annak kerekeit maga tettése szerént forgathassa. — Még is mindazáltal végtére is diadalmat vett a' Directorium partyán lévő rész, és egészlen bé vétetődött a' *Bailleul* polgár projectuma. — Ezen decretum által *Robert* és *Thomás, Lindet, Gaston, Lequinio, Delahaye* és meg többen is, egy átallyában ki rekesztettek a' Gyülekezetek által választatott N. Képviselők közül.

Minekelötte a' Törvénytevő Tanátsnak egy harmad része a' Constitutió szerént eddig viselt hivatallyából ki lépne, a' Directoriumból ki lépett polgár *Francois* helyett, új Directort választott. A' Candidatusok közt leg több voks ment *Treilhard, Talleyrand, és Cambazeres* Citojenekre. — A' köz bátorságra ügyelő Ministerség a' *Helvétziából* vissza hivatott *Lacarlíer* polgárra bizatott.

A' *Párisi*, Május 11-ik napján költ tudósítások szerént Frantzia Országának minden részeiben nagy készületek tétettetnek az Angliai expeditió

eszközlése végett. Még azok a' sereg osztályok is, a' mellyeknek a' Rénus környékére kellett volna menni, ellenkező parantsolatot vévén a' *Bresti* tengeri pártokhoz marsiroznak. — Az egész Angliai ármádia mozgásban vagyon, a' mellyből azt lehetne itilni, hogy minden továbbra való halasztás nélkül útra fog indulni.

Hasonló tudósításaink vagynak a' Frantziának közép tengeren való készületejéről. A' minden nap váratott *Bonaparte* fő vezér, *úgymond*, egészlen késznek lenni talallya a' *Touloni* flottát a' ki evezésre. — A' *Nizzai* Grófságból Aprilis 27-ikén jött levelek is azon hangon beszélnek: „Az ezen és az *Antiberi* kikötő helyekben ki készült flottátskák már onnan ki evezvén, a' *Villefranchi* kikötő helyben akarják magokat öfzve kaptsolni, a' hová az őket fedező *Badine* nevű *Corvette* is várattatik. A' *Civita-Vecchii* kikötő helyből ki repülendő szállító hajóknak kíséresekre rendelt fregatte is ki indult innen. A' közép tengerben lévő kikötő helyekben hajókra ült hadi nép 40000 főre, és azon tengerben lévő tengeri erő 33 hadakozó hajóra tétetik, és hat hólnapra való elésséggel vagyon meg rakattatva, 's a' mint beszéllik, Május 20-kára a' *Gibráltári* szoros tengerben akar lenni, 's magát a' *Kodixi* kikötő helyben lévő Spanyol flottával igyekszik öfzve kaptsolni.

A' Genevai kis Köz-Társaságotskának a' Frantzia Respublikával való öfzve kaptsoltatása eránt tétetett meg egyezést April. 26-ikán erőssítette meg a' Párisi Directorium. Ezen meg egyezés a' következő tikkelyekből áll: 1) A' Genevai lakosoknak azon kivánságokat, mellyet a' Frantzia Respublikával leendő egyesítettésekről ki nyilatkoztattak, örömetst bé tellyesiti a' Frantzia Respublika; minden Genevai lakosok, akárhol légyenek ök, úgy fognak ennekutánna tartattatni, mint valóságos Frantzia polgárok, és senki se fog közülök az emigránsok közzé számláltatni, ki vévén idösb *Mallet du Pan*, *d'Yvernois Ferentz*, és *du Roveray* Genevai polgárokat, a' kik mind közönséges írásaik, mind alattomban való fortélyos-

ságaik által, a' Frantzia Respublika ellenségeinek lenni mutatták magokat. 2) Azoknak a' Genevai lakosoknak, a' kik *Helvétziába* akarnak által költözni, ingó jószágaiknak ki vitelekre egy, ingatlan vagy fekvő örökségeiknek el adására három esztendő, 's az azokból fordítatandó summának ki vitelére pedig tellyes szabadság engedték. 3) A' közönséges békességnek tökéletességre való menetelég semmi requisitió és kvártélyozás alá nem fognak a' Genevaiak vettetni; de azért mindenkor 3000 emberre való különös épületeket tartsanak kelzen. 4) Senki meg ne háboritassék azon Genevai lakosok közül, a' kik hazájoknak előbbi állapotjáról valamelly politica írást ki adtanak. 5) Azokat az örökségeket, a' mellyeket az Aprilis 16-ikán ki rendeltetett Commissió a' közönség jószágainak lenni esmért, ennekutánna örökössen a' váras birja, 's azokat tettzése szerént hasznára fordithatja. Ezeknek jövedelmeiből kell a' váras köz adosságait is ki fizetni. Ellenben a' közönség házát, a' leveles és könyves tárhazakat, a' *Chantepoulet* két épületjeit, és a' Hollandiai bástyát, a' mellyek tudniillik kaszármákra fognak által változtattatni, el adni szabad nem lészzen. A' fegyveres házák, az ártilléria, a' tábori minden készületek, és az erősségek a' Frantzia Respublika tulajdonivá fognak lenni. 6) Minden Corporatióhoz, mester- és kéz mives Társaságokhoz tartozó jószágok az azokban részesülő polgároknak tulajdonai lésznek, 's azokat tettzések szerént hasznokra fordithattyák. 7) Minden eddig ki adatott törvényes és jegyző könyvek, nem külömben a' kereskedőknek könyveik meg hagyattatnak a' magok erejekben, és a' Frantzia törvényeknek bé vitttetéseikig, meg maradnak a' Genevai törvények magok folyamatajokban. — 8) A' nyomtatás végett *Genevába* vitetni szokott fejr Cottonokra, semmi adó nem fog ennekutánna vettetni. 9) A' Genevai portékákat minden adó és 30-ad belkűi szabad lészzen a' Frantzia földön el adni. 10) Ennekutánna csak 10 Prokatorok lésznek *Genevában*, úgy hogy, a' kik most hiva-

talban vagynak, abban tovább is meg maradjanak, hanem újak fel ne vétetődjenek mind addig, míg 8-on alól nem fog a' számok lenni. 11) Egy pénzverő műhely, egy Cancellária, egy ötvény-tévő szék, és egy köz bátorságra ügyelő hivatal állittatassanak fel *Genevában*, ott légyen az öiztátybeli Centralis Kormányfőszék is. 12) Minden idegen Nemzetekkel való aliantiajáról le fog *Geneva* mondani. 3) Ezen alkunak ratificatiója Május 26 ikán tseréltessen fel 's. a' t.

A' Párisi Directoriális vagy Officiális Újjság írja, az a' *Francois*, a' ki nek helyébe közelébből *Treillard* Directorrá választatott, olyan rendelést vett légyen a' Directoriumtól, hogy az azon törtenetek felett való alkudozást, a' mellyek a' Frantzia követet *Bétsnek* el hagyására kényszerítették, és a' melly alkudozásra eleinten Generál *Bonaparte* vólt ki-neveztetve, most már ő (*francois*) folytassa.

* * *

A' *Magy. Kurir* és *Magy. Merkur* barátságos égyességre lépvén egymásközt; ennekutánua mind a' két újjság levél *Magy. Kurir* nevezet alatt fog ki-adattatni, mellyről más alkalmatossággal bővebb tudósítást fogunk Erd. Olvasóinkal közleni. Addig is pedig, ha valaki, a' ki eddig vagy a' *Kurirt*, vagy a' *Merkurt* különösön hordatta, ezekért a' jövő fél-esztendőre kívántató elő fizetést, az 5 forintokat, fel akarná hozzánk küldeni, már most tsak a' *Kurir*ért küldje, ilyen Adress alatt:

An die K. K. Oberst-Hof Post Amts-Zeitungs-Expedition. Pro Magyar Kurir

in Wien.

* * *

A' múlt Pünköst innepében, velünk edjütt *Typographiánk* is nyugodott.

D. D. S.